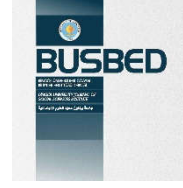

Makalenin Türü : Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi : 19.12.2021
Kabul Tarihi : 12.04.2022

<https://doi.org/10.29029/busbed.1038648>

KENT KİMLİĞİ İNŞASINDA FESTİVALLERİN ROLÜ

Arzu TOKER¹

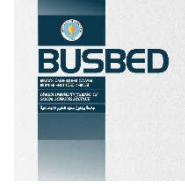
ÖZ

Bu araştırma, 1980’li yılların ortalarından beri Türkiye turizminde rolü olan ancak herhangi bir yönüyle turizm kenti kimliğine sahip olamamış Didim’in kent kimliğinin inşa edilme çabalarıyla ilgilidir. Bu çerçevede kent kimliğinin temeli olarak orada yaşayan insanların zihninde imgelenen kent tahayyülünün ortaya konması ve Didim’in yerel yönetimce desteklenen “vegan dostu kent” kimliği ile ne derece uyumlu bir süreç içerisinde olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için oluşturulan açık uçlu soruların yer aldığı soru formu Didim yerel basını aracılığıyla duyurulmuş; Didim halkına ulaştırılmış ve 44 katılımcıdan toplanan veriler MAXQDA aracılığı ile tematik analize tabi tutulmuştur. Bu temalar; *Didim’in akla getirdikleri*, *Didim’i tanımlama biçimi*, *Didim’e yüklenen anlam*, *Didim festivalleri*, *Vegan Festivali farkındalığı*, *vegan dostu kent olmanın anlamı*, *vegan dostu kent kimliğine yüklenen anlam*, *vegan dostu kent kimliğine uygun yaşam tarzı durumu*, *vegan dostu kent kimliğinin sürdürülebilirlik çabaları* ve *Didim’le özdeşleştirilen değerlerdir*. Ayrıca analizler sonucunda, Didim Vegfest’in kentin tanıtımı için bir alternatif olarak görüldüğü ancak bir kent kimliği unsuru olarak değerlendirilmediği; Didim’in iklimi ve temiz havasının kent kimliği inşasında güçlü bir unsur olarak kullanılabileceği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent kimliği, Festivaller, Didim Vegfest.

¹ Anadolu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, arzutoker@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0619-9941>

Article Type : Research Article
Date Received : 19.12.2021
Date Accepted : 12.04.2022

<https://doi.org/10.29029/busbed.1038648>

THE ROLE OF FESTIVALS IN URBAN IDENTITY CONSTRUCTION

Arzu TOKER¹

ABSTRACT

This study is about the efforts to build an urban identity in Didyma, which had a role in tourism in Turkey since the mid-1980s but did not have an urban tourism identity. This framework aims to reveal the urban image envisaged in the minds of the local people and to what degree this image corresponds to the "vegan-friendly city" identity supported by the local authorities in Didyma. The question form, including open-ended questions for this purpose, is announced through the local media in Didyma, conveyed to the people of Didyma, and the data collected from 44 participants were thematically analyzed via MAXQDA. These themes are the things that Didyma brings to mind, how Didyma is described, the meaning ascribed to Didyma, festivals in Didyma, awareness of Vegan Festival, the meaning of being a vegan-friendly city, the meaning ascribed to the vegan-friendly city identity, the lifestyle suitable for vegan-friendly city identity, sustainability efforts of vegan-friendly city identity, and the values associated with Didyma. In addition, the analyses show that Didyma Vegfest is considered an alternative for the promotion of the city but is not considered an element of city identity and that Didyma's climate and clean air may be used as a strong element in the construction of urban identity.

Keywords: Urban identity, Festivals, Didim Vegfest.

¹ Anadolu University, Faculty of Tourism, arzutoker@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0619-9941>

1. GİRİŞ

Didim, Milet'e kutsal yol ile bağlanan "kehanet merkezi" olarak tarihte çok önemli bir yer edinmiştir. Antik Yazar Herodot'un *Branchiade* (inşa ettikleri Apollon Tapınağı'nın rahibi ve MÖ 6. yüzyılda yönettikleri söylenen büyük aile) olarak andığı (Smith, 1868) Didim'in tarihsel izleri MÖ 11. yüzyıla, en eski yazılı kanıtı 6. yüzyıla kadar uzanmaktadır (Fontenrose, 1988). Yunan yarımadasından Küçük Asya'nın batı kıyısına İyon göçü MÖ 12. yüzyıl ile 10. yüzyıl arasında gerçekleşmiştir. Miletos 14. yüzyılın başlarına kadar Bizanslıların egemenliğinde olmuş, sonra Selçuklu Türkleri tarafından yönetilmeye başlamış ve bir süre sonra yerini Osmanlılara bırakmıştır. Didim, 1923 yılındaki nüfus mübadelesine kadar Yeronda adında bir Rum köyü olarak varlığını sürdürmüştür; mübadele sonrasında da Balkanlardan göçler almıştır (Toker, 2018). Antik dönemden itibaren çok zengin tarihi bir mirasa sahip olan Didim, 1980'li yıllardan sonra turizmde de varlığını göstermiştir. Turizmde kısa zamanda yıldızı parlamış; tarihi, kültürel ve doğal miras gibi başlıca çekicilikleri ile ulusal ve uluslararası dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Başta İngiliz uyruklular olmak üzere birçok farklı milletten insan ikinci hayatlarını yaşamak için Didim'i seçmiş ve buna paralel olarak bölge ulusal sınırlardan da yoğun şekilde göç almıştır. İnşaat sektörünün hormonlu büyümesi de turizm sektörünün aleyhine bir atmosfer yaratmıştır (Toker & Kozak, 2020). Birçok farklı kültürel arka plana sahip insanın bir arada barış içinde yaşadığı kentte, turizmde beklenen ölçüde başarıyı sağlamak için çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Bu girişimlerden biri, son yıllarda Didim'in tanınırlığına yaptığı katkı ile dikkatleri üzerine çeken Didim Vegfest olmuştur.

Bir kentin kimliği belirlenirken kentin kişiliğini işaret eden görgül saptamalardan yola çıkılır. Örneğin o kentte kaotik bir yapı mevcutsa kentin kişiliğinin de kaotik olduğu söylenebilir. Kentin kişiliği bir çıkış yolu sunar ancak kent kimliğini belirlemez. Kimlik, kişiliği aşarak o kente olumlu değerler ve amaçlar kümesi yükler ve böylece kimlik o kentte yaşayanların gerçekleştirmeye çalıştığı bir proje haline gelir. O kenti ve o kentte yaşamayı anlamlı hâle getirir. Kentte yaşayanların yakıştırdıkları bu kimlik, görgül olanın ötesine geçer ancak ondan tamamen bağımsız olarak kurulamaz. Tekeli'nin (1990) bu ifadeleri kent halkının da kent kimliğinden bağımsız olamayacağını göstermektedir. Didim kentinin kimlik inşasında bir söylem olarak yer alan "vegan dostu kent" ifadesi ve bu kimliğin bir aktarıcısı olarak 'Didim Vegfest' temelinde inşa edilmeye çalışılan kent kimliği ile ilgili Didim halkının düşüncelerinin anlaşılması kent kimliğinin inşası ve sürdürülebilirliği için büyük önem taşımaktadır.

Yukarıda anlatılanlardan hareketle bu çalışmada, Didim'de yerel yönetimce inşa edilmeye çalışılan "vegan dostu kent" kimliğine yerel halkın nasıl bir anlam yüklediğini ortaya çıkarmaktır. Bu temel amaca bağlı olarak gelişen alt amaçlar ise, Didim'de yaşayan insanların zihnindeki kent kimliğinin ortaya konması ve Didim'in yerel yönetimce desteklenen "vegan dostu kent" kimliği ile ne derece uyumlu bir süreç içerisinde olduğunun belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda takip eden kısımlarda önce kent kimliği ile ilgili alanyazın incelenmiş, ardından kent kimliği kavramı üzerinde durulmuş ve kent kimliği unsuru olarak festivaller değerlendirilmiştir.

1.1. İlgili Alanyazın

Bir yerin fiziksel olarak nasıl görüldüğü, orada ortaya çıkan etkinlikler ve oraya özgü anlamlar kent kimliğinin özünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla bir yerin kimliğinin; belirli bir fiziksel ortamla ilgili anıların, anlamların, düşüncelerin yanı sıra hem demografik özelliklerle hem de bu yerlerin ve mekanların kullanımında etkin olan normlardan, davranışlardan, kurallardan oluşan sosyo-kültürel özelliklerle birlikte ele alınması gerektiği anlaşılmakta; kişisel kimliğin oluşumunda rolü olan toplumsal etkinin, yer kimliğinin ortaya çıkmasında da öneme sahip olduğu bilinmektedir (Köylü, 2020). Bu çerçevede yapılan çalışmalar incelendiğinde kent kimliği üzerine yapılan bazı çalışmalar bulunmaktadır.

Kent kimliği, sosyal bilimler alanındaki sosyoloji, antropoloji, coğrafya, kent planlama, mimarlık, turizm vb. birçok alanda multidisipliner bir çalışma konusudur. Ait olduğu disipline göre kent kimliğinin farklı bağlamlarda ele alındığı bu çalışmalarda kent kimliğinin değişmesi (Kaypak 2010; Oktay, 2002; Tatlıdil, 2009; Zorlu, vd., 2010), kent kimliğinin kaybı (Biro, 2007), kent kimliğinin oluşturulması (Erdinç, 2010; Güler vd., 2016), kent kimliğinin sürdürülebilirliği (Özkaynak & Başar, 2021), kent kimliğinin unsurları (Aliağaoğlu & Mirioğlu, 2020; Belge, 2018; 2020 Topçu, 2011) ele alınmıştır.

Kentte yaşayan bireylerin mekânla kurduğu ilişkiler bağlamında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ilgar (2008) yaptığı çalışmada, tarihsel süreçte Eskişehir'in kent kimliğini belirleyen faktörlerin Porsuk Nehri, öğrenci kenti olması, yerel yönetimler, sanayi ve demiryolu olduğunu tespit etmiştir. Kent halkının bakış açısından kent kimliğini anlamlandırılması üzerine yapılan başka bir çalışmada (Bilgin, 2011), kent kimliğinin ve kimlik mekânı olarak kentin nasıl kurgulandığı incelenmiştir. Bir kentin kendine has bir kimlik kazanmasında kent sakinlerinin deneyimleri, kenti sahiplenme, kentle özdeşleşme, aidiyet gibi konuların önemine değinilmiştir.

Kent kimliğinin korunmasında yerel yönetimlerin önemini Adıyaman örneğinde incelediği çalışmada Sezik (2016), kent kimliğinin belirgin hâle getirilmesinde yerel yönetimlere büyük görevler düştüğünü tespit etmiştir.

Kent kimliğini oluşturan kültürel mirası korumanın ve tanınırlığı artırmanın kimlik oluşum sürecinde yeterli olmayacağını yap-sat gibi sığ bir mantığın ötesinde mimari açıdan kente kimlik kazandıracak yapıların benimsendiği bir planlama yapmanın altını çizmiştir. Kent belleği ve kent kimliği arasındaki ilişkilerin irdelendiği bir çalışmada (Ünlü, 2017), kent kimliği unsurlarının kent halkının belleğinde yer alıp almadığı sorusu yanıt aramıştır. Kent halkının, kent kimliğini benimsemesinin önemini açık bir şekilde ortaya koyan bu çalışma, kent kimliğinin oluşmasında ve sürdürülmesinde kentlilerin yüklediği anlamların bilgisine ulaşılmıştır. Türk ve Seydioğulları (2018), kent meydanı bulunmayan kentlerde, kent kimliğinin kent meydanları üzerindeki etkisinin neler olabileceğini araştırmıştır. Bu çalışmanın sonucunda; İskele-Rıhtım Bölgesi ve çevresindeki kentsel odaklar ile bütünleşme sağlayamadığı, toplumsal ihtiyaçlara kentin kimliği ile örtüşen özelliklere meydan olarak cevap veremediği, sosyal ve kültürel özellikleri ile çevresel ve toplumsal kimlik bileşenleri doğrultusunda birer odak noktası olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Belge (2018) çalışmasında kent kimliğini, Denizli özelinde coğrafi bakış açısı ile ele almış ve Denizli kent kimliğini oluşturan öğelerin kentte heykel, figür, logo ve turistik aktiviteler olarak yansıdığını tespit etmiştir. Balıkesir Altınoluk'taki Antandros Antik Kenti'nin kent kimliğine etkilerini araştıran Yılmaz (2019), Altınoluk'ta üretilen ve Antandros Antik Kenti'ne gönderme yapan öğelerin birçoğunun halk tarafından bilindiğini ve bu öğelerin Altınoluk'ta Ege kenti, tarihi kent ve kültür-turizm kenti kimliği yaratılmasına veya mevcut bu kimliklerin geliştirilmesine katkı sağladıkları sonucuna ulaşmıştır. Tayanç (2021), kentsel imgenin kent kimliğinin inşa edilmesindeki rolünü incelemiş ve kentli için taşıdığı anlamları irdelemiştir. Görüldüğü gibi kent kimliği literatürde çeşitli boyutları ile ilgi görmüş ancak önemli bir kültür ögesi olan festivallerin kent kimliği ile ilişkisi sınırlı şekilde incelenmiştir.

Kent kimliğinin turizm bağlamında ele alındığı çalışmalar da yapılmıştır. Bu alandaki ilk çalışmalardan birinde (Manisa, 2002) Alanya'nın kent kimliği mimari ve turizm açısından incelenmiş; turizm gelişiminin kentleri kimliksizleştirme riskiyle karşı karşıya bıraktığına işaret edilmiştir. Polat vd. (2013), Safranbolu'da düzenlenen Uluslararası Altın Safran Film Festivali'ni Safranbolu'nun kent kimliği açısından değerlendirmiş; Safranbolu'yu diğer kentlerden ayıran kendine özgü kimliğine uygun bir konseptle düzenlenen Uluslararası Altın Safran Belgesel Film Festivalinin kültürel örölü kent kimliğinin oluşturulmasında, sürdürülmesinde ve kent tanıtımında etkili faaliyetlerden birisi olduğunu ortaya koymuştur. Kent kimliğinin bir rekabet avantajı yarattığı düşüncesinden hareketle yapılan bir çalışmada (Yapar, vd., 2017), kent kimliğinin oluşturulmasında ve korunmasında kentsel tasarımını etkisini değerlendirilmiştir. Tandoğan (2018), kent kimliği oluşturulmasının kent turizmüne katkısını İzmit örneğinde incelemiştir. Yılmaz (2019), hediyelik seramik objeleri kent kimliği açısından incelemiş ve kent kimliğinin korunmasında yerel yönetimlerin çabalarının önemini vurgulamıştır. Kamber ve Altın (2020), turistik objelerin kent kimliğinin belirleyici arasında yer aldığı düşüncesinden hareketle yürüttükleri çalışmalarında Ordu kent kimliğini yansıtacak turistik obje tasarım önerisinde bulunmuşlardır. Turizm kentlerinin kent kimliklerinin oluşturulması ve bu kimliklerin markalaşmasını küreselleşme süreçleri bağlamında ele alındığı bir çalışmada; marka kent olabilmek için kimlikli kent olmanın önemi vurgulanmış, sahip oldukları kimlik unsurlarını iyi değerlendirmeyen ve dolayısıyla marka kent olamayan turizm kentlerinin özellikleri irdelenmiştir (Oğan & Yasak, 2020). Dağ ve Mansuroğlu (2020), Pamukkale-Hierapolis Dünya Miras Alanı'nın Denizli kent kimliğine katkısını inceledikleri çalışmalarında söz konusu alanın sahip olduğu otantik değerlerin kent kimliği ile bütünleştirilip gelecek kuşaklara aktarılması konusunda çeşitli öneriler getirmişlerdir. Kış turizmi ile kent kimliğinin bileşenlerinin ilişkisini Sezen ve Akpınar Külekçi (2020) araştırmıştır. Çalışmada Erzurum'un kent kimliği ile kış turizmi üzerindeki etkileri ile kentin kimlik bileşenlerindeki eksiklikler, uyumsuzluklar ve ön plana çıkan özellikler belirlenmiştir. Akman ve Gönenç Güler (2021), Edirne Kırmızı'nın kent kimliğine etkisini turizm bağlamında incelemiştir. Görüldüğü gibi turizm alanında yapılan çalışmalar kent kimliği konusunu pazarlama kapsamında irdelemiş, konuya sosyolojik pencereden dar bir şekilde bakılmıştır. Bu çalışmada, turizm, kent kimliği ve festivallerin ilişkisi sosyolojik açıdan ele alınacaktır.

1.2. Kent Kimliği

Kimlik kavramı, her canlı ya da nesneyi diğerine göre tanımlayan, belirli yönlerle benzerlikler kuran ya da farklılaştıran her türlü özelliktir. Kent kimliği ise yerel halkın tüm geleneklerinin, kültürünün, özlemlerinin bir arada gruplandırılmasının bir yansımasıdır. İhtiyaçlarını, başarılarını, başarısızlıklarını ve geleceklerini yansıtır (Aly, 2011). Kent kimliği o kentin coğrafi, kültürel, mimari, tarihi, doğal vb. değerleri açısından onu diğer kentlerden ayırıcı olan kendine özel nitelikleridir. Dolayısıyla her kentin kendine özgü bir kimliği vardır. Canlı bir organizmadan ayırt edilemeyecek özelliklere sahip olan kentler doğarlar, yaşarlar ve büyürler. Eğer iyi bakılmazlarsa sorunlarıyla birlikte büyümeye devam ederler ve yalnızca sorunlarıyla anılırlar. Sorunlar, o kentin kimliği hâline gelir. Oysaki kimlikler bir kente direnme gücü veren özelliklerdir. İstanbul'un Sultanahmet'i, Ankara'nın Kalesi, Eskişehir'in Odunpazarı Evleri, İzmir'in Efes'i, Isparta'nın lavantası, Samsun'un Atatürk Anıtı, Safranbolu'nun Evleri, Alaçatı'nın Otları, Side'nin sahilleri, Kemer'in doğası, Gaziantep'in baklavası, Şanlıurfa'nın Balıklıgöl'ü, Nemrut'un günbatımı vb. şeklinde uzatılabilecek bu listedeki sıralanan unsurlardan hiçbiri kimseye yabancı gelmeyecektir. Bulunduğu kentle özdeşleşmiş her bir tarihi, doğal veya kültürel değer o

kente ruhunu veren ortak kimlik inşasının yapı taşının bizzat kendisidir. Bu nedenle var olan değerler belirlenmeli, vurgulanmalı, analiz edilmeli ve sahip oldukları anlamlar benimsenmelidir.

Demir (2006) yaptığı değerlendirmelerde, kimliği olan bir kentin ne işe yarayacağı veya o kentte yaşayan topluma ne kazandıracığı sorularına verdiği yanıtlar konunun önemini ortaya koymaktadır. Diğer kentler arasından sıyrılıp tanınır hâle gelmesi, büyüme modelinin kent kimliğine uygun biçimde gelişmesi, kentin mevcut kimliğine zarar verecek kullanımların en baştan reddedilmesi, toplumsal duyarlılığın artması, yapılacak yatırımların niteliğinin uygun olması ve kentsel kaynakların kullanımının rasyonalize olması o kente ait bir kimliğin varlığı ile olanaklıdır.

Kimlikli mekânlar, ortak kültürü paylaşan bireyler arasındaki bir iletişim aracı olarak da işlevsel özelliklere sahiptir. Kentin sembolik değeri festivaller, sportif etkinlikler, kutlamalar, şenlikler vb. açısından da önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal anlamda güç veren ortak bir kimlik, bölge insanını sosyal kimlik ve aidiyet duygularını da geliştirmektedir. Kısacası kent kimliği, bölge halkı arasında sosyokültürel bağlantıları da kurmalıdır (Tekeli, 1990). Özellikle Didim gibi sosyokültürel yönden oldukça zengin olan bir bölgede kent kimliği tasarımlarında bölge halkını dışlayan planlama yaklaşımlarının kısa ömürlü sonuçlar vermesi kaçınılmazdır.

Kent kimliğini oluşturan çeşitli unsurlar vardır. Kentin tarihi kökleri, kent insanının ortak deneyimleri, beşerî yapı, doğal yapı, insan eliyle yapılan kentsel unsurlar (anıtlar, köprüler, gökdelenler, meydanlar vb.) kent kimliğinin anlamını oluşturur. Bunların her biri bir kimlik unsuru olarak farklı kimliklere de gönderme yapabilir, herhangi biri daha ön plana çıkararak o kentin üst kimlik unsuru olabilir. Kimliğin dinamik yapısını vurgulayan bu durum (Arslan, 2021), yeni deneyimlerin yeni kimlikler anlamına geldiğini ifade etmektedir. Bu kimlik unsurlarını referans alan kent plancıları ya da yerel yöneticiler kentlerine bir kimlik kazandıracak düzenlemeler yapmaktadır. Ancak pek düşünülmeden kentin bir simgesinin abartılması ya da uygulamaların aceleyle yapılması kimliği zenginleştirmenin aksine yozlaşması ve sıradanlaşması sonucunu doğurabilir (Tekeli, 1990).

1.3. Didim’de Festivaller

Tarihsel olarak, festivaller, karnavallar veya fuarlar gibi etkinlikler, yerel toplulukların dünya görüşünün merkezinde yer alan ortak değerleri ifade etmek ve iletmek için kullanılan önemli sosyal ve kültürel katılım biçimleri olmuştur. Daha açık bir ifadeyle festivaller geleneksel olarak, çeşitli sosyal, dini, etnik, ulusal, dilsel veya tarihsel bağları onaylamak ve kutlamak için bir topluluğun üyelerinin katıldığı törensel ve tekrarlayan kısa süreli olaylardır (Bennett vd., 2014). Kentlerin kimlik unsuru olarak kabul edilebilecek (Aly, 2014; Derrett, 2009; Jaeger & Mykletun, 2013) festivaller açısından ele alındığında antik tarihinden beri Didim’in birçok festivale ev sahipliği yaptığı görülmektedir. Antik Dünyanın Kehanet Merkezi olan Didim, yazıtlardaki bilgilere göre önemli bir festival alanı olarak rol almıştır. MÖ 3. yüzyıldan önceki dönemlere ait bir festival bilgisine erişilemese de Antik Didim’de düzenlenen en eski ve büyük festivalin önceleri “Didymeia” sonraları “Megala Didymeia” olarak adlandırıldığı anlaşılmaktadır. MÖ 2. yüzyılın ilk dönemlerinde dört yılda bir düzenlenmeye başlayan festivale katılmak için başka şehir veya başka ülkelerden insanların Didim’e seyahat ettiği bilinmektedir (Fontenrose, 1966). İyonya’nın en önemli dini merkezlerinden biri olan Didim’deki festivaller, ekonominin canlanması, çevre bölgelerle yakın ilişkiler kurulması ve sürdürülmesi konusunda etkili olmuştur (Guichard, 2005). Megala Didymeia’da spor etkinliklerinin yanı sıra, müzik yarışmaları ve drama yarışmaları da yapılmıştır (Bean, 1966). Panhelenistik bir festival olarak birçok yarışmayı içermesine rağmen, Didymeia kutsal alana, hafızaya ve törene yaptığı vurguyla sivil kimliğini pekiştirmiş, şekillendirmiş ve bir statü göstergesi olarak hizmet etmiştir (Coutras, 2018). Bir diğer önemli festival başlangıçlar anlamına gelen “Anoigmoi” festivalidir. Sadece kız ve erkek çocukları için düzenlenen bu festivalde, tapınağın kâhini genç kızlara şifa niyetine üzerlerine sürmesi için zeytinyağı, erkek çocuklarına ise hediyeler vermiştir. Anoigmoi Festivali hayatın yeni bir döneminin başlangıcını, çocukluktan gençliğe geçilen yeni bir yaşam dönemini işaret etmiştir (Fontenrose, 1966).

Didim festivallerinin yakın tarihine bakıldığında da çok çeşitli etkinliklerin düzenlendiğini görmek mümkündür. En eskileri Didim Uçurtma Şenlikleri, Didim Barış Şenliği ve Altınkum Yazarlar Festivali’dir. Adı geçen festivallerin dışında Uluslararası Didim Zeytin Festivali, Altınkum Plaj Festivali, Apollon Motofest, Didim Uluslararası Halk Oyunları Festivali, Didim Lavanta Festivali, Tales Buluşması, Triatlon Koşusu, Vosvos Festivali, Didim Bisiklet Festivali, Engelsiz Fest ve Meandros Festivali gibi sıralanabilecek birçok festivale ev sahipliği yapmaktadır/yapmıştır. Bu festivallerden bazıları (Tales Buluşması ve Meandros Festivali) çeşitli gerekçelerle gelenekselleştirilememiştir.

1.4. Didim Vegan Festivali (Didim VegFest)

Vegan dostu uygulamalarıyla yerel halkın ve ziyaretçilerinin takdirini kazanan Barcelona, 2016 yılında Barcelona Kent Konseyi tarafından resmî olarak vegan dostu kent ilan edilmiştir. Buna göre yerel düzeyde her açıdan daha etik ve sağlıklı alışkanlıkları teşvik etmek, ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkıda bulunabilmek için çevresine de örnek olmak gibi hedefler belirlenmiştir. İklim değişikliği, gıda erişimindeki eşitsizler ve hayvanların gıda olarak tüketilmesiyle mücadele etmek, yerel düzlemde “etsiz pazartesi” uygulamasını yürütmek ve küresel

olarak tanıtımını yapmak gibi bir dizi somut önlemler alınmıştır (Lopez, 2016). Dünyadaki tüketim eğilimlerinin değişmesi ve doğaya saygılı tüketim alışkanlıklarının yaygınlık kazanması Didim’de düzenlenen festivallerde de kendisini göstermiştir. Didim Vegfest’in tanıtımları yapılırken “Barselona’dan sonraki dünyanın ikinci vegan dostu belediyesi” söylemi kullanılmaktadır. Sürdürülebilir bir dünya felsefesi ile 2017 yılında düzenlenmeye başlanan Didim Vegfest adıyla markalaşmış olan festival, yerel yönetim tarafından güçlü bir şekilde desteklenmektedir. Didim Turizm Altyapı Birliği’nin festival organizasyonundan sorumlu olması ve kurulacak tüm iş birliklerinde merkezi aktör konumunda olması, Didim Vegfest’in diğer festivallere göre aldığı büyük desteğin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Didim Vegfest 2017 yılında Türkiye Vegan Derneği, Didim Turizm Altyapı Birliği ve Turizm Araştırmaları Derneği iş birliğinde düzenlenmiş; festivalde resmî olmayan verilere göre 50 bin ziyaretçi ağırlanmıştır (The Vegan and Vegetarian Association of Turkey, 2017). Prensipite ayrılıklar olması gerekçesiyle Türkiye Vegan Derneği daha sonraki yıllarda gerçekleştirilen organizasyonlardan çekilmiştir (Vegan Derneği Türkiye, 2019). Festivalin ikincisi 2018 yılında; üçüncüsü 2019 yılında düzenlenmiştir. Covid-19 salgını, sonraki yıllarda etkinliğin düzenlenmesini engellemişse de resmî sosyal medya hesaplarından organizasyonun çevrimiçi düzenleneceği duyurumu yapılmıştır. Ne var ki 2020 ve 2021 yıllarında çevrimiçi organizasyon düzenlenememiştir (Didim Vegfest, 2021).

Son dönemlerde yerel, ulusal veya uluslararası basına Didim’le ilgili yansıyan bazı haberler incelendiğinde hayvan dostu olma vurgusu göze çarpmaktadır. Örneğin, Covid-19 sürecinde yerel sakinlerine iyi baktığı ile ilgili olan ve İngilizce dilinde yayımlanan bir haber içeriğinde “Diğer yandan belediyenin kriz boyunca sokak hayvanlarına gösterdiği şefkati de belirtmekte fayda var.” ifadesi bu düşüncüyü doğrulayan haberlerden biridir (Business Turkey Today, 2020). Bunun yanı sıra “Hayvan testi yapılmayan ilk belediye” (Adal, 2019), “Didim’de hava fişek yasaklandı” (Özden, 2021), “Başkan Atabay açılıştta kurban kesilmesine müsaade etmedi” (İhlas Haber Ajansı, 2020) gibi sıralanabilecek tüm bu söylem ve eylemlerden Didim’de kent kimliğinin “vegan dostu kent” olarak inşa edilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Didim Vegfest, Türkiye’nin ilk vegan festivali olması nedeniyle oldukça dikkat çekmiş, incelenen sosyal medya platformlarına göre Didim’in varlığından haberdar dahi olmayan birçok kişi Didim’i tanımıştır. Didim’in tanınırlığını artıran bu festivalin bir kent kimliği ögesi olarak sürdürülebilir nitelikte olması için bölgede yaşayan halkın bunu içselleştirmesi, sürece dahil olması ve farkındalık yaşaması oldukça önemlidir. Aly (2011), kent kimliğinin fiziksel bileşenler, etkinlikler ve anlamdan oluştuğunu belirtmiştir. Doğal ve yapay çevreyi kapsayan unsurları ifade eden fiziksel bileşenler ile festivaller, fuarlar, şenlikler, yarışmalar vb. etkinlikler kolayca ayırt edilebilir özelliktedir. Kent kimliğinin üçüncü bileşeni olan anlam ise fiziki bileşenler ve etkinliklere yüklenen anlamı ifade etmektedir. Bu düşüncelerden hareketle Didim halkının vegan festivali ile ilgili düşüncelerini anlamak ve Didim’le özdeşleştirdikleri diğer kimlik öğelerini de ortaya koymak önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma temel nitel araştırma yöntemleriyle yürütülmüştür. Temel nitel araştırma tasarımı, katılımcıların yaşamı ve olayları nasıl yorumladığını, dünyalarını nasıl inşa ettiğini ve deneyimlerine ne anlam kattıklarının keşfedilmesine olanak tanımaktadır. Genel amaç, insanların yaşamlarını ve deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını anlamaktır (Merriam, 2009). Tüm nitel araştırmaların temel bir özelliği, bireylerin gerçekliği sosyal dünyalarıyla etkileşim içinde inşa etmeleridir. Burada araştırmacı, ilgili kişiler için bir olgunun ne anlama geldiğini anlamakla ilgilenir. Anlamlar, yorumladıkları dünyayla etkileşime giren insanlar tarafından inşa edilir (Crotty, 1998).

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda verilerin doygunluğuna ulaştığı noktanın, katılımcı grubunun kapsamının belirlendiği nokta olduğunu söylemek mümkündür. Nitel araştırmacı, bir konuyla ilgili çeşitli görüşleri keşfetmeye çalışmaktadır. Bu nedenle, nitel araştırmalarda örnekleme, bilginin zenginliği ile ilgilidir (Kuzel, 1992) ve bu nedenle gerekli katılımcı sayısı, konunun doğasına ve mevcut kaynaklara bağlıdır (Gaskell, 2000). Bu anlamda araştırmacı tarafından genellenebilirlik aranmaz ve örneklem büyüklüğünden ziyade örneklem yeterliliğine odaklanılır (Bowen, 2008). Buradan hareketle çevrimiçi soru formunun aktif kaldığı süre boyunca alınan yanıtlar derhal analize tabi tutulmuş ve katılımcı grubu verilerin doygunluğa ulaştığı 44 kişiyle sınırlandırılmıştır. Çeşitli özelliklerine aşağıdaki tabloda yer verilen katılımcıların farklı yaş, eğitim ve meslek durumlarına sahip olmaları veri çeşitliliğini yansıması açısından önemlidir. Ayrıca katılımcıların (K1-K44) 13’ü Aydın ilçelerine (Söke ve Didim) bağlı köken şehirlere sahip olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların geri kalanının farklı illerden Didim’e göç etmesi, Didim’in çokkültürlü yapısına vurgu yapmaktadır.

Tablo 1.*Katılımcı Grubunun Özellikleri*

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Köken Şehir
K1	Erkek	60	İlkokul	Emekli	Çorum
K2	Erkek	30	Lisans	Aşçı	İzmir
K3	Erkek	40	Lisans	Reklamcılık Sektörü	Aydın
K4	Erkek	45	Lisans	Turizm Sektörü	Mardin
K5	Erkek	46	Lisans	Öğretmen	Aydın
K6	Erkek	46	Lisans	Esnaf	Manisa
K7	Erkek	47	Lisans	Kamu Personeli	Kocaeli
K8	Erkek	49	Lisans	Turizm Sektörü	Erzurum
K9	Erkek	51	Lisans	Emlak Sektörü	Kahramanmaraş
K10	Erkek	51	Lisans	Emekli	Söke
K11	Erkek	52	Lisans	Dalış Eğitmeni	İzmir
K12	Erkek	52	Lisans	İnşaat Sektörü	İzmir
K13	Erkek	55	Lisans	İş Güvenliği Uzm.	Şanlıurfa
K14	Erkek	60	Lisans	Turizm Sektörü	Trabzon
K15	Erkek	66	Lisans	Emekli	Aydın
K16	Erkek	67	Lisans	Öğretmen	Kayseri
K17	Erkek	69	Lisans	Öğretmen	Yozgat
K18	Kadın	48	Lisans	Emekli	Ankara
K19	Kadın	51	Lisans	Şehir Plancısı	Ankara
K20	Kadın	53	Lisans	Emekli	Didim
K21	Kadın	56	Lisans	Emekli	Aydın
K22	Kadın	57	Lisans	Emekli	Didim
K23	Kadın	64	Lisans	Emekli	Ankara
K24	Erkek	51	Lise	Gazeteci	Trabzon
K25	Erkek	58	Lise	Turizm Sektörü	Konya
K26	Erkek	58	Lise	Emekli	Aydın
K27	Erkek	59	Lise	Emekli	Sivas
K28	Kadın	31	Lise	Ev Kadını	Didim
K29	Kadın	43	Lise	İşçi	İzmir
K30	Kadın	45	Lise	İşsiz	Ankara
K31	Kadın	50	Lise	Emekli	Rize
K32	Kadın	60	Lise	Emekli	İstanbul
K33	Kadın	45	Öğrenci	Gazeteci	Aydın
K34	Erkek	31	Ön Lisans	Reklamcılık Sektörü	Malatya
K35	Kadın	41	Ön Lisans	Sekreter	Denizli
K36	Kadın	58	Ön Lisans	Emekli	Didim
K37	Kadın	30	Yüksek Lisans	Psikolog	Ankara
K38	Kadın	41	Yüksek Lisans	Sanat Tarihcisi	Didim
K39	Kadın	44	Yüksek Lisans	Turizm Sektörü	Polonya
K40	Kadın	53	Yüksek Lisans	Halkla İlişkiler Uzm.	Aydın
K41	Erkek	58	Yüksekokul	Öğretmen	İstanbul
K42	Erkek	72	Yüksekokul	Mühendis	Ankara
K43	Kadın	59	Yüksekokul	Emekli	İzmir
K44	Kadın	68	Yüksekokul	Emekli	Didim

2.3. Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırma sürecinde veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından kent kimliği ile ilgili literatür incelemesi ve Didim Belediyesi'nin söylemleri üzerine oluşturulmuş açık uçlu sorular, Google Formlar aracılığı ile sorulmuştur. Araştırmada mesafe ve zaman engellerini aşabilmek için Didim yerel basını aracılığıyla araştırma duyurulmuş ve Didim halkının üye olduğu sosyal medya platformlarında soru formu paylaşılmıştır. Etik sorumluluklar gereği, katılımcıların kimliklerini gizli tutmak esastır. Çevrimiçi yürütülen bu veri toplama sürecinde araştırmaya gönüllü olarak katılan ve kimlik bilgilerini vermeyen katılımcılar, zaman zaman eleştirel görüşlerini de açık yüreklilikle yansıtmışlardır. Katılımcıların kendi sözcükleriyle yanıt vermelerine olanak tanıyan soru formunun 25 gün süreyle çevrimiçi sosyal platformlarda günlük olarak hatırlatılması planlanmış; ancak araştırmaya yoğun bir şekilde ilgi gösterildiği için soru formunun ilanını takip eden dokuzuncu günde veriler tekrar etmeye başlamıştır. Sorulara verilen siyasi içerikli birkaç yanıt değerlendirme dışında bırakılmış; sonuçta 44 form dikkate alınmıştır. Böylece Didim halkının kentte düzenlenen festivaller ve özelde Vegan Festivali ile ilgili düşünceleri belirlenmiştir.

Görüşme formu, iki kısımdan oluşmuştur. Açık uçlu sorulardan oluşan soru formunun ilk kısmında yaş, cinsiyet, meslek, eğitim ve köken şehir gibi katılımcıları tanımlayıcı sorular; ikinci kısmında ise yerel yönetimde inşa edilmeye çalışılan Didim kent kimliğinin yerel halk tarafından nasıl yorumlandığı ile ilgili sorular yer almıştır. Araştırma verilerini toplamak için çevrimiçi araçlar kullanılmıştır. Kent kimliği ile alanyazın incelemesine (Aly, 2011; Ünlü, 2017; Tekeli, 1990), Didim Belediyesi'nin basın söylemleri ve yerel basında çıkan haberlere (Business Turkey Today, 2020; Didim VegFest, 2021; İhlas Haber Ajansı, 2020; The Vegan and Vegetarian Association of Turkey, 2017; Vegan Derneği Türkiye, 2019; Verdioğlu, 2016) dayanarak oluşturulmuş soru formunun kent kimliği inşası ile ilgili olan bölümü aşağıda sıralanmıştır:

- 1- Didim denilince aklınıza ilk gelenler nelerdir? Bunları ayrıcalıklı kılan özellikler nelerdir?
- 2- Didim'i nasıl tanımlarsınız? Didim'i özel kılan ve başka yerlere benzeyen özellikleri/değerleri nelerdir?
- 3- Didim'in sizin için anlamını anlatır mısınız?
- 4- Didim'de yapılan festivaller ile ilgili neler düşünüyorsunuz?
- 5- Didim Vegan Festivali hakkında neler biliyorsunuz?
- 6- Size göre "Vegan Dostu Kent" olmak demek ne demek?
- 7- Didim'in "Vegan Dostu Kent" olarak anılmasının sizin için anlamı nedir?
- 8- Gözlemlediğiniz kadarıyla "Vegan Dostu Kent" olmak için vegan yaşam tarzına yönelik Didim'de neler yapılıyor?
- 9- "Vegan Dostu Kent" kimliğinin sürdürülebilirliği için Didim'de neler yapılıyor?
- 10- Size göre Didim'in en çok öne çıkan/çıkması gereken ve Didim'le özdeşleşen değerleri nelerdir? Neden?

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerde kayıp yaşanmaması, verilerin organize edilmesi ve görselleştirilebilmesi için MAXQDA20 (VERBI Software, 2020; Kuckartz, 2014; Kuckartz & Rädiker, 2019) nitel veri analiz programından faydalanılmıştır. Google Formlar aracılığı ile toplanan veriler, analize uygun hâle getirilirken şu süreç işlemiştir: Önce Excel formatı ile dışarı aktarılan formlar, katılımcı sayısına bağlı olarak bağımsız birer Word dosyası haline dönüştürülmüş, analize hazırlanmıştır. Analize başlamadan önce veri seti dikkatli bir şekilde okunmuştur. Her bir Word dosyası MAXQDA20 (VERBI Software, 2020) programına aktarılmış ve analize başlanmıştır. Kent kimliği ile ilgili literatürden ve yerel yönetim söylemlerinden faydalanılarak hazırlanan araştırma soruları analizin genel çerçevesini belirlemiş ve kodlamaya tabi tutulan verilere tümdengelsel yaklaşımla tematik analiz yapılmıştır. Veri analizinde doğrusal bir süreç izlenmemiş; kodlar ve kategoriler arasında sürekli zikzak yapılmıştır. Temalar altında en çok göze çarpan kodlar belirlenerek birleştirilmiş ve kategoriler oluşturulmuştur. Lincoln ve Guba'nın (1985) nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliği sağlanmasına yönelik önerdikleri bir kavrama karşılık gelen güvendiuyulabilirliğin sağlanması için inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlılık ve onaylanabilirlik ölçütlerinin sağlanmasına azami derecede dikkat edilmiştir. Buna göre; inandırıcılığın sağlanması için katılımcıların düşünceleri mümkün olduğunca en yüksek şekilde yansıtılmaya çalışılmış; aktarılabirliğin sağlanması için bulguların sunumunda katılımcıların doğrudan alıntılarına yer verilmiş; tutarlılığın sağlanması için nitel araştırma yöntemlerine aşina olan bir denetimci metodolojik ve analitik süreçlerin izlenmesinde rol alarak bir denetim izi uygulamış ve onaylanabilirliğin sağlanması için bulguların araştırmacının inançları ve önyargılarını değil, mümkün olduğu kadar araştırılan olguyu yansıtmasına özenle dikkat edilmiştir (Geertz, 1973; Lincoln & Guba, 1985; Morrow, 2005; Patton, 2014). Ayrıca sürecin şeffaf bir şekilde yürütülmesi için araştırmacının veri toplama aracı ve yöntemi, verilerin çözümü ve yorumlanması süreci detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

3. BULGULAR

Analizler sonucunda geliştirilen temalar; Didim'in akla getirdikleri, Didim'i tanımlama biçimi, Didim'e yüklenen anlam, Didim festivalleri, Vegan Festivali farkındalığı, vegan dostu kent olmanın anlamı, vegan dostu kent kimliğine yüklenen anlam, vegan dostu kent kimliğine uygun yaşam tarzı durumu, vegan dostu kent kimliğinin sürdürülebilirlik çabaları ve Didim'le özdeşleştirilen değerler olarak belirlenmiştir.

Tablo 2.

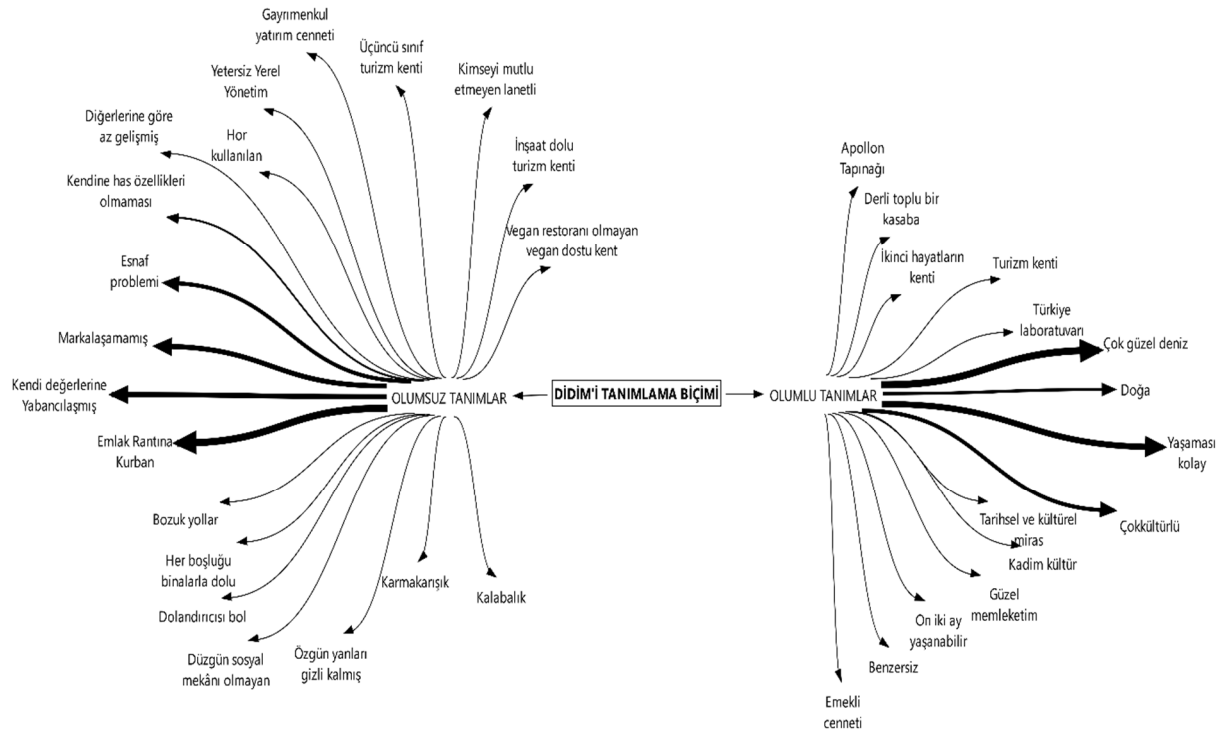
Didim Denildiğinde Akla İlk Gelenler

Tema	Kategori	Alt kategoriler
Didim'in akla getirdikleri	Doğal Değerler	Deniz/Kumsal Didim'in Havası Doğal Güzellikler
	Tarihi Değerler	Apollon Tapınağı Antik Tarih Medusa Milet Antik Kenti
	Gündelik Yaşam	Sakin kış mevsimi Mesafelerin azlığı Kalabalık yaz mevsimi Ekonomik yaşam Sokak hayvanları Düşük yaşam kalitesi
	Mimari Kimliksizlik	Çarpık kentleşme Kimliksiz bir kent Estetikten yoksun yapılar
	Sosyokültürel ve Demografik Durum	Yoğun ve hızlı göç Mübadil kültürü Düşük kültürlü nüfus
	Turistik Değerler	Altinkum Turizm
	Olumsuzluklar	Türkü barlar Turizmin sınırlanan potansiyeli Turist profili Yaşam ahlakında çözülme Tüketime yönelik bir anlayış
	Yerel Yönetim	Yerel yönetim sorunları
	Yaşam Tarzı	Huzur Kültürel karmaşa Yaşamı kolay
	Müteahhitler	Müteahhitler
	Nostalji	Geçmiş yaşama özlem Geçmiş yaşam zorlukları

Tablo 2'de katılımcıların Didim denildiğinde, katılımcıların akıllarına ilk gelen unsurlara yer verilmiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlar incelendiğinde Didim'in çağrıştırdığı ilk anlamlar; doğal değerler, tarihi değerler, gündelik yaşam, mimari kimliksizlik, sosyokültürel ve demografik durum, turistik değerler, çeşitli olumsuzluklar, yerel yönetim, yaşam tarzı, müteahhitler ve nostalji olarak belirlenmiştir. Birden fazla kategoriye ilişkin anlamları içinde barındırması açısından K38'in şu ifadeleri önem taşımaktadır.

Apollon Tapınağı, Milet Antik kenti, Ege ve mübadil kültürünün kenti olması olumlu ve marka değeri taşıyan özellikleri olarak aklıma geliyor. Hızlı göç nedeniyle kent kimliğinin oluşmaması ve çok kültürlü özelliğinin Didim ve Didimli olmak kültürü ile harmanlanamış olması olumsuz bir sosyal durum oluşturuyor. Çarpık kentleşme ve vizyonsuz yönetim anlayışı ise bir diğer olumsuzluk.

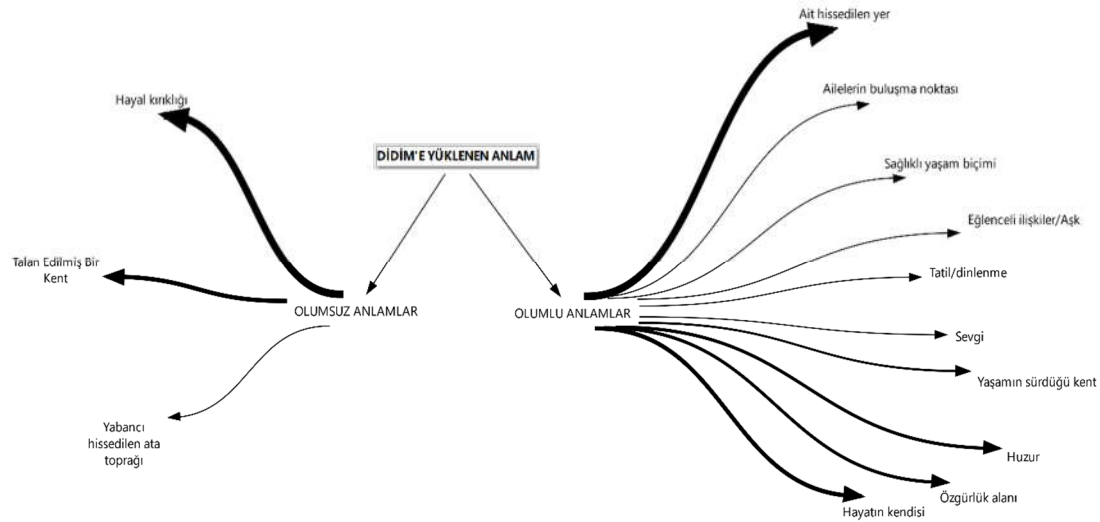
Katılımcılara Didim'i nasıl tanımladıkları sorulduğunda alınan yanıtlar incelendiğinde çok sayıda anlam içeren ifade ile karşılaşmıştır (Şekil 1). Bireylerin yaşadıkları yer ile kurdukları bağ, kişisel yaşam deneyimleriyle ilgilidir. Bu nedenle, bireylerin kendi yaşam pencerelerinden Didim'e baktıklarında gördükleri manzarayı daha bütüncül şekilde göstermesi açısından kod modelinin verilmesi yerinde görülmüştür.

Şekil 1. Didim'in tanımlanma biçimi (Çizgilerin kalınlığı kod sıklığını göstermektedir.)

Şekil 1.'de yer alan kod modelinde görüldüğü üzere, Didim kendi öz değerlerine yabancılaşmış, marka değerine sahip ama markalaşmamış, çok güzel denizi olan ve emlak rantına kurban edilen bir turizm kentidir. Araştırmanın amacıyla doğrudan bağlantılı bir ifade dikkat çekmektedir. Didim'i kendi iç çelişkileri ile tanımlayan ve genellikle olumsuz tanımlar üreten K25 "İnşaat sektörünün birinci sırada olduğu turizm kenti, hiç vegan restoranı olmadığı vegan dostu kent." ifadesi ile çarpıcı bir durumu eleştirmektedir.

Didim'in tanımlanma biçimi, genellikle olumsuz çağrışımlar yapsa da Didim'e yüklenen anlamın ne olduğu sorusuna verilen yanıtlar, katılımcıların Didim'le kurduğu bağın duygusal bir bağlama oturduğunu göstermektedir. Didim'in yerlisi olsun veya olmasın, katılımcılar kendilerini Didim'e ait hissettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların genel olarak duygularını yansıttıkları yanıtların kod modeli gösterimi Şekil 2.'de verilmiştir.

Şekil 2. Didim'e yüklenen anlam (Çizgilerin kalınlığı kod sıklığını göstermektedir.)

Katılımcılara Didim'de yıllardır süregelen farklı festivallerle ilgili düşünceleri sorulmuştur. Olumlu ve olumsuz düşünceler bağlamında kategorilere ayrılan Didim festivallerine ilişkin düşüncelere Tablo 3'te yer verilmiştir. Katılımcıların Didim festivalleri ile ilgili düşüncelerinin genel olarak olumsuz olması oldukça dikkat çekicidir.

K16'nın Didim festivallerini kısa ve öz bir şekilde “*Bir alt yapısı ve hikayesi olmayan, gelişigüzel festivaller*” olarak tanımlaması derinlikli hikayeleri olan festivallerin düzenlenmesi gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Festivallerle ilgili olumlu düşüncelerin genellikle tanıtım etkisi çerçevesinde olduğu görülmektedir. K5, festivallere ilişkin hem olumlu hem de olumsuz bir manzara çizmektedir. Kentlerin bir kimlik kazanmasında esas unsurlardan biri olan yerel toplum katılımının sağlanması gereğinden yola çıktığında, K5'in yorumu oldukça anlamlıdır. Festivallerin turizm tanıtımında faydalı olabileceğini ancak yerel halkın sınırlı katılımının olduğu kısaca şöyle aktarmıştır. “*Yerleşik halkın katılımının yeterli olmadığını düşünüyorum. Ancak turizm için yararlı olabilir.*” Etkinliklerin dışında tutulduklarını hissettiği için düşüncelerini sitemkâr bir şekilde aktaran K35 “*Lavanta festivali oldu, halkın haberi bile olmadı. Halka yabancı, halkı dışlayan, Didim'in kültürel tabanının dikkate alınmadığı uygulamaların uzun ömürlü olması beklenemez.*”

Tablo 3.*Didim Festivallerine Yönelik Düşünceler*

Tema	Kategori	Alt kategoriler
Didim festivalleri	Olumlu Düşünceler	Tanıtıma etkisi Sosyalleşmeye Etkisi Güzel etkinlikler
	Olumsuz Düşünceler	Didim'in değerleri ile uyumsuz Yerel halk süreçlerin dışında Didim'e değer katmaması Sayıca fazla ama nitelikten yoksun olması Tanıtımın yetersiz olması Hikayesinin olmaması Uygulamaların göstermelik olması Halk pazarına dönüşmesi Sağlıklı iklim yapısı ile uyuşmaması İçeriğin anlamı yansıtmaması Didim için yetersiz olması

Katılımcıların genel olarak tüm festivallerle ilgili görüşleri alındıktan sonra, özelde Vegan Festivali ile ilgili ne düşündükleri sorulmuştur. Yanıtlar değerlendirildiğinde festival ile ilgili halk nezdinde bir farkındalığın olduğu ancak düşüncelerin genel olarak olumsuz olduğu söylenebilir. Bunun sebeplerinden bazıları *vegan yaşam felsefesinin yerel halk tarafından benimsenmemesi, Didim'in gündelik yaşamıyla festivalin uyumsuz olması, festivalin halk pazarına dönüşmesi* olarak sıralanabilir. Tablo 4'te Vegan Festivali ile ilgili düşüncelerin olumlu ve olumsuz bağlamdaki gösterimi yer almaktadır.

Tablo 4.*Didim Vegan Festivaline (Vegfest) Yönelik Düşünceler*

Tema	Kategori	Alt kategoriler
Didim Vegan Festivali	Olumlu Düşünceler	Festivale aktif katılım Süreçten haberdar olma Ekonomik katkı sağlaması Mübadil yemeklerinin tanıtılması Eğlenceli
	Olumsuz Düşünceler	Yerel halkın benimsemediği Didim'in gündelik yaşamı ile uyumsuz Öylesine bir etkinlik Didim'in kültürel yapısı ile uyumsuz Ticari kaygılar önde Vegan yaşam felsefesini henüz anlamamış Halk pazarı görünümü Ne bulursak o otu koyduk gözlemesi festivali Yetersiz tanıtım Yetersiz bilgilendirme Yetersiz organizasyon Boşa masraf Geleceği olmayan

Olumsuz bağlamda gelişen alt kategoriler oldukça dikkate değerdir. Bir kentin kimliklendirilme çabaları ile örtüşmeyen olguların görmezden gelinmesine işaret eden ve Vegfest'in kentin kültürel yapısı ile uyumsuz uygulamaları içerdiğine gönderme yapan *Didim'in kültürel yapısı ile uyumsuzluk* alt kategorisi üzerinde

düşünülmesi gereken süreçleri barındırmaktadır. K38 “*Didim’in tarihsel ve kültürel referansları ile örtüşmeyen, zorlama bir konsept olduğunu düşünüyorum. Zaten festival bu haliyle stant ve panayır festivali havasında sürüyor.*” sözleriyle net bir şekilde aktarmaktadır. Burada invivo kodlamasına yer verilen Vegfest’in adeta “*ne bulursak o otu koyduk gözlemesi festivali*” olarak nitelendirilmesi, *festivalin halk pazarına dönüşmesini* de açıklamaktadır. Bir diğer önemli alt kategori, festival sürecinde *ticari kayguların önde olduğudur*. K19, festivalin ürün satışının ötesine geçmediğini şu ifadelerle aktarmaktadır. “*Vegan beslenme türünü seçen kişilere hayranım. Seçimlerini ve yaşam biçimlerini destekliyorum. Konunun önemine değinen bu festivali de önemsiyorum. Ancak uygulamanın içeriği festivali, sarma, börek çörek satışından çok da öteye taşıyor.*” K3 ise düşüncelerini şu sert sözlerle yansıtmaktadır: “*Reklam amacıyla yapılmış, veganları küstüren bir uygulama.*”

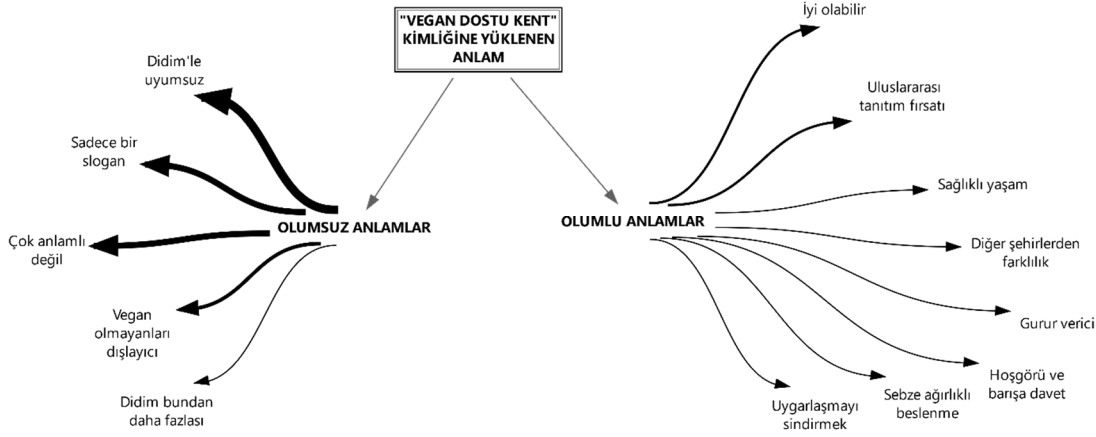
Katılımcılara “vegan dostu kent” olmanın ne demek olduğu sorulmuştur. Temaya ilişkin gelişen kategorilere Tablo 5’te yer verilmiştir. Görüşleri alınan katılımcılar, vegan dostu kentlerin gündelik yaşamı, kentte benimsenen yaşam felsefesi, tüketim ve üretim biçimleri ve yerel yönetimlerin rolü üzerinden bir değerlendirme yapmıştır.

Tablo 5.
“*Vegan Dostu Kent*” Olmanın Anlamına Yönelik Düşünceler

Tema	Kategori	Alt kategoriler
“ Vegan Dostu Kent ” Olmanın Anlamı	Gündelik Yaşam	Özgün bir yaklaşım Ekolojik ayak izi hassasiyeti Veganların yeme-içme ve diğer ihtiyaçlarına uygun Didim olmayan bir yer
	Benimsenen Yaşam Felsefesi	Tüm canlılara eşit yaşam hakkı bilincine sahip Hayvanların sömüren her şeye karşı bir duruş Hayvanlarla dostça ortak yaşam Her yaşam tarzına saygılı ve kapsayıcı Doğadan yana taraf
	Tüketim ve Üretim Biçimi	Et tüketimini azaltma Akdeniz mutfağı Tarımsal üretimi artırma
	Yerel Yönetimlerin Rolü	Bütüncül ve kapsayıcı çalışmalar yapma

Alt kategoriler değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşlerine dayanarak gelişen ortak anlama göre vegan dostu kent olmak: *Bütüncül ve kapsayıcı çalışmalar yapmayı gerektiren özgün bir yaklaşım olarak **vegan dostu kent**; ekolojik ayak izini gözetken, veganların yeme-içme ve diğer yaşamsal ihtiyaçlarına uygun olanaklar sağlayan, tüm canlıların eşit yaşam hakkına sahip olduğu bilincine sahip, hayvanları sömüren her türlü uygulamaya karşı duran ve onlarla dostça yaşanılacak ortak yaşam alanları kuran, tarafını doğadan yana seçmiş ve özelde veganların genelde diğer tüm yaşam biçimlerine saygılı, et tüketimini azaltan, tarımsal üretimi artıran ama **Didim olmayan kent** demektir.*

Katılımcılara yaşadıkları kentin “vegan dostu kent” kimliğine sahip olup olmamasının kendileri için ne anlama geldiği sorulmuştur. Verilen yanıtların Şekil 3.’teki kod modeli incelendiğinde yanıtların olumlu ve olumsuz bağlamda ortaya çıktığı görülmektedir. Katılımcıların olumsuz bağlamdaki düşünceleri dikkat çekicidir. Didim’de, vegan dostu kent kimliği ile uyumsuz bir yaşam tarzı olduğu için bu durumun bir slogandan öteye geçmeyeceği düşüncesi hâkimdir. Bir kimlik unsuru olarak, vegan dostu olmayı anlamlı bulmayan katılımcılardan K11, düşünce ile uygulama asimetrisine şu ifadeleriyle vurgu yapmaktadır: “*Didim’in ‘Vegan Dostu Kent’ olarak anılmasının bende anlamlı hiçbir karşılığı yok. Kızım vejetaryen oldu bir tek restoran yok et pişirmeyen.*” K35 ise Didim’in vegan dostu kent kimliğine ‘sıkıştırılmasını’, bu yönüyle ön plana çıkmasını birkaç farklı yönden ele almaktadır. “*Tamam, vegan dostu diye anılsın ama Didim sadece bu değil ki. Bunun yanında çok daha fazlasını hak ediyor. Havası şifalıdır. Denizi eşsizdir. Oksijen oranı fazla, nem oranı düşüktür. Yani sadece vegan kent değil, kronik astımlıların, KOAH hastalarının nefes alacağı kent, romatizma hastalıklarına da iyi gelen bir havaya sahip kent olmalı Didim.*”

Şekil 3. "Vegan dostu kent" kimliğine yüklenen anlam (Çizgilerin kalınlığı kod sıklığını göstermektedir.)

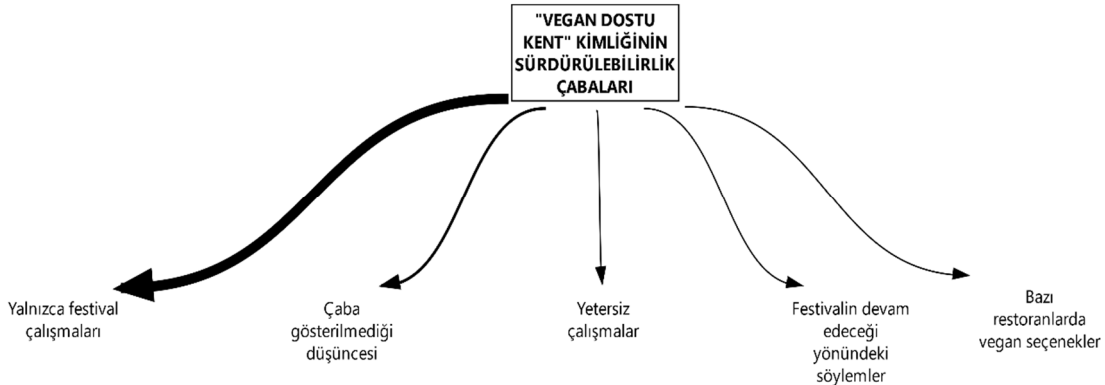
Vegan dostu kent kimliğine yüklenen olumlu anlamlar değerlendirildiğinde ise sağlıklı yaşam anlayışını desteklenmesi, hoşgörü ortamı yaratması, uluslararası tanıtım fırsatı sunması, diğer şehirlerden farklı bir yönünün ve uygarlaşma yolunda bir adım olması gibi nedenlerle vegan dostu kent kimliğine sahip olmaya olumlu anlamlar yüklenmektedir.

Katılımcılara gözlemledikleri kadarıyla "vegan dostu kent" olmak için vegan yaşam tarzına yönelik Didim'de neler yapıldığı sorulmuştur. Alınan yanıtlar kategorileştirildiğinde festival dışında bir uygulamanın izlenmediği, herhangi bir çalışma yapılmadığı, söylemlerin slogandan öteye geçmediği ve bazı restoranlarda vegan seçenekleri sunulmaya başladığı yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Kategorilere ilişkin kod modeli Şekil 4'te yer almaktadır.

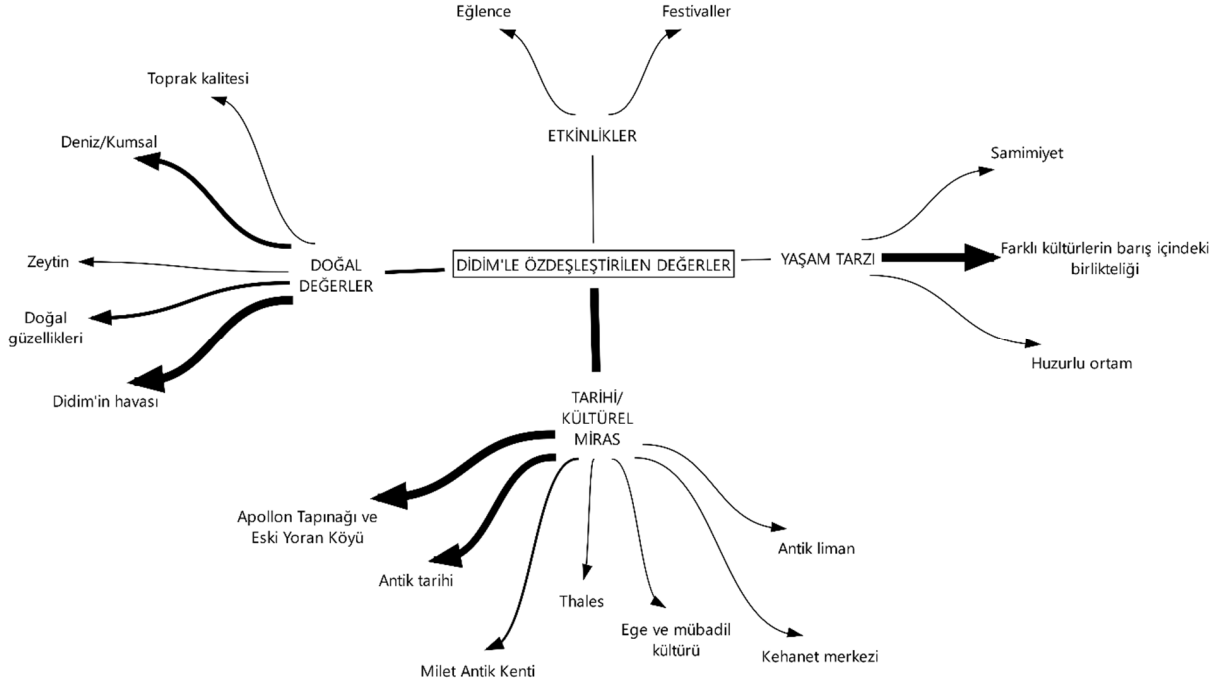
Şekil 4. "Vegan dostu kent" kimliğine uygun yaşam tarzı (Çizgilerin kalınlığı kod sıklığını göstermektedir.)

Katılımcılara "vegan dostu kent" kimliğinin sürdürülebilirlik çabalarının neler olduğu sorulmuştur. Bir önceki soruda oluşan kategorilere benzer olarak, festival dışında herhangi bir çalışmanın yapılmadığı ve yapılan bazı çalışmaların ise yetersiz olduğu belirtilmiştir. Diğer yandan restoranlarda vegan seçeneklerin yer alması ve yerel yönetimce festivalin devam edeceğinin belirtilmesi sürdürülebilirlik çabası olarak yorumlanmıştır. Kategorilere bağlı olarak gelişen kod modeli Şekil 5'te görülmektedir.

Şekil 5. Vegan dostu kent kimliğinin sürdürülebilirlik çabaları (Çizgilerin kalınlığı kod sıklığını göstermektedir.)

Son olarak, katılımcılara kent kimliği çalışmalarında Didim’le özdeşleşen hangi değerlerin ön plana çıkması gerektiği sorulmuştur. Yanıtlar sonucunda gelişen kategorilerin kod modeli gösterimi Şekil 6’da yer almaktadır.

Şekil 6. Kent kimliği inşasında Didim’le özdeşleştirilen değerler (Çizgilerin kalınlığı kod sıklığını göstermektedir.)

Analizler sonucunda ulaşılan bulgular birçok önemli noktaya işaret etmektedir. Katılımcıların Didim’le özdeşlik kurdukları değerler; doğal değerler, tarihi ve kültürel miras, yaşam tarzı ve etkinlikler olarak kategorilere ayrılmıştır. Katılımcı görüşlerinde, Didim’in kent kimliği inşasında temel bir unsur olarak ele alınması gerektiğine inanılan değer, güçlü bir şekilde “Didim’in havası” olarak ön plana çıkmıştır. Didim Belediyesi ile 9 Eylül Üniversitesi arasında 2012 yılında imzalanan protokole göre; Didim’in hava kalitesinin tescil ettirilmesi için ilçedeki hava kalitesi seviyelerinin belirlenmesi, hava kalitesinin zamana ve mekâna bağlı değişimlerinin incelenmesi kararlaştırılmıştır. TÜRKAK akreditasyonu ile 9 Eylül Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü Hava Kirliliği Laboratuvarı tarafından yapılan hava ölçümlerinin sonucunda, Didim’in Türkiye’nin en temiz havasına sahip kenti olduğu tescillenmiştir (Verdioğlu, 2016). K33, “Yaz kış güneşli ve oksijen oranı bu denli yüksek bu şehir markalaşmasını tamamlayamamıştır.” şeklindeki cümleleri ile yıllık güneşli gün sayısı çok fazla, oksijen oranı çok yüksek olan Didim’in, markalaşma yolculuğunda tescilli havasıyla kimlik kazanmasına izin verilmediğini ifade etmektedir. K41, eleştirel bir yaklaşımla sadece festival düzenleyerek bir yere varılamayacağını, sağlık ve üçüncü yaş turizminden faydalanmak için girişimlerde bulunulması gerektiğinin altını çizmektedir: “Sadece festival düzenleyerek bir yere varamazsınız bana göre. Yurtdışından, yurtiçinden yaşlıların buraya daha gelmesi için birtakım faaliyetler düzenlenmeli, mesela sağlık turizmi ön plana çıkarılmalı. Didim, özellikle astım bronşit hastaları için bulunmaz değerli bir yer.” K35, umutsuz bir şekilde “Kesinlikle havası! Kıymetini hiç bilmiyoruz. Kimse de farkında değil.” sözlerini ifade ederek böyleleri önemli bir değer görmeyen gelindiğini iddia etmektedir.

Doğal değerler arasında vurgulanan Didim’in deniz ve kumsalı dikkate değer bir kimlik unsuru olabileme potansiyeline sahiptir. Toker’in (2019), Didim’in doğal değerleriyle ilgili açıklamaları bu potansiyel için de bir açıklama getirmektedir. Mavi bayraklı sahillere sahip olan Didim, oldukça uzun bir sahil şeridinin üzerinde neredeyse hepsi kumsal olan tertemiz onlarca koya sahiptir. Didim, uzun ve kumlu plajları, berrak mavi denizi, Didim’e has bir özellik olan, yıl içinde yüzlerce güneşli gün alan mikro iklimi ve orada yaşayanların kış aylarında dahi su sporları yapabilmesine ve plajlarından faydalanabilmesine olanak tanıyan ılık havası ile öne çıkan bir bölgedir.

Kent kimliği inşasında Didim’le özdeşleştirilen tarihi ve kültürel miras unsurları Didim’in yüzlerce yıllık tarihinin önemine gönderme yapmaktadır. Didim’in bir simgesi hâline gelmiş olan Apollon Tapınağı, Milet’in kehanet merkezi ve tapınağın etrafındaki Eski yoran yerleşimi, Didim’i Didim yapan unsurlardandır. K22, konu ile ilgili düşüncelerini şöyle paylaşmaktadır: “Apollon Tapınağı ve çevresinin daha çok yaşamın içine dâhil edilmesi. Tarihi evler ve mekanlar ayağa kaldırılıp canlandırılmalı. Didim denince akla ilk önce turizm geliyorsa, dar

sokaklarıyla o eski Rum evleri yeniden hayat bulmalı ve oralar da akıllara gelmeli. Burası da neden bir Şirince olmasın?”

Sahil bölgeleri arasında nüfus artış hızı bakımından önde olan ilçeler arasındaki Didim, ulusal ve uluslararası sınırlardan çok sayıda farklı kültürel arka plana sahip insana yuva olmuştur. K38 şu çarpıcı ifadelerle Didim'in beşerî zenginliğini özetlemektedir: *“Didim, kadim Anadolu Antik kültürünün en önemli kentlerinden biridir. Tarihsel ve kültürel mirası ile benzersiz bir kenttir. Günümüzde Türkiye'nin her bölgesinden göç almış olması nedeniyle mikro düzeyde bir Türkiye laboratuvarı olması ayırt edici bir özellik oluşturuyor.”* Farklı kültürlerin barış içindeki birlikteliği olarak adlandırılan bu alt kategori, Didim'in en çok öne çıkan özellikleri arasında yer almaktadır. K8, *“Didim, çok sayıda farklı kültürden insanın kardeşçe bir arada yaşayabilme tahammülü gösterdiği nadir kentlerden biridir.”* sözleriyle kültürel zenginliğin altını çizmektedir. Son olarak *etkinlikler* olarak ortaya çıkan kategori ise eğlence ve festivaller olarak alt kategorilere ayrılmıştır. Katılımcılar bu noktada, Altınkum gece hayatını ve Didim'de süregelen festivalleri vurgulamıştır.

4.TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma, Türkiye turizmde 1980'li yıllardan beri aktif rolü olan, çok sayıda doğal ve kültürel değeri olmasına rağmen herhangi bir yönüyle turizm kent kimliğine sahip olamamış Didim'in kent kimliğini konu almaktadır. Didim'de son yıllarda yerel, ulusal ve uluslararası yazılı basında yer alan haber içerikleri (Adal, 2019; Business Turkey Today, 2020; Dark, 2016; Etleç, 2021; İhlas Haber Ajansı, 2020; Özden, 2021) incelendiğinde *“hayvan dostu olma”*, *“Türkiye'nin ilk vegan kenti olma”*, *“dünyada Barcelona'dan sonra ikinci vegan kenti olma”* gibi etiketlemeler dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra yerel yönetimle ilgili resmi internet sitelerinde de söylemlere konu olan bu vurgu, bir kimlik arayışında olan Didim'in (Aşık, 2018; Göç, 2018; Kamacı, 2018; Selçuk, 2018; Yıldırım, 2018) kent kimliğinin “vegan dostu kent” olma üzerinden inşa edilmeye çalışıldığını göstermiştir. Tüm bunların yanı sıra Didim'de 2017 yılından beri düzenlenen Didim Vegan Festivali'nin ulusal ve uluslararası basında “Türkiye'nin ilk vegan festivali” olarak isim hakkının alınması gibi uygulamalar bu düşünceleri desteklemektedir.

Kent kimliği oluşturmanın temel koşullarından biri; yerli halkın özümsemiği, kendisiyle ve kentle kurduğu bağ ile özdeşleştiği unsurların dikkate alınmasıdır. Tekeli (1990), bir kentte yaşayan kişiler için, içinde yaşanılan çevre, sadece içinde bazı etkinliklerin yapıldığı, yaşamları için gerekli kazancın sağlandığı alanlar ise, orada yaşayanlar için bu tür araşsal niteliklerinin dışında bir anlamı yoksa o yerin bir kimliğinden değil, ancak kimliksizliğinden söz edileceğini ifade ederken kentte yaşayanların o mekâna yüklediği anlamı ve değeri vurgulamaktadır. Bir kentin anlamlı ve sürdürülebilir bir kimliğinin olabilmesi için ancak o kentin yerel sakinlerinin, o mekâna bağlanması, bir anlam bulması gerekmektedir. Bu nedenler, kent kimliğinin o kentte yaşayanlardan bağımsız olarak oluşturulamayacağını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Buradan hareketle, kent kimliğinin temeli olarak orada yaşayan insanların o kentle ilgili zihnindeki imgelerin ortaya konması ve Didim'in yerel yönetim tarafından da desteklenen “vegan dostu kent” kimliği ile ne derece uyumlu bir süreç içerisinde olduğunun belirlenmesi amacıyla bu çalışma yürütülmüştür.

Araştırmanın sonuçları; bireylerin zihnindeki Didim imajının doğal değerler, tarihi değerler, gündelik yaşam, mimari kimliksizlik, sosyokültürel ve demografik durum, turistik değerler, çeşitli olumsuzluklar, yerel yönetim, yaşam tarzı, müteahhitler ve nostalji ile ilgili olduğunu ortaya koymuştur. Burada, Didim denildiğinde akla ilk gelen unsurlar arasında Didim'in kimliksiz olduğunun ortaya çıkması araştırma açısından dikkate değer bir sonuçtur. Buna karşın; Didim'le ilgili en güçlü çağrışımların deniz, kumsal, Didim'in iklimi gibi sıralanabilecek doğal değerler ve Apollon Tapınağı, Didim'in antik tarihi, Medusa ve Milet Antik Kenti gibi sıralanabilecek Didim'in tarihi değerlerin olması da son derece önemlidir.

Bir kentin kimliğini anlamamanın en iyi yollarından biri, bir kimsenin o kenti bir başkasına nasıl anlattığına bakmaktır. Bu teknik bir anlatımdan ziyade, sıfatlarla, tamlamalarla yapılan bir anlatım olmalıdır (Tekeli, 1990). Didim'in yerel halk tarafından nasıl tanımlandığına ilişkin sonuçlar; halkın Didim'le kurduğu duygusal bağın bir aynası gibi işlev görmektedir. Yerli veya göçmen fark etmeksizin, Didim'de yaşayan bireyler kendi içinde çelişkileri olan, kırgınlık, kızgınlık, hayal kırıklığı, öfke gibi duyguları barındıran tanımlar yapmışlardır. Çoğunlukla olumsuzluk içeren tanımlar yapılırsa da katılımcılar kendilerini Didim'e ait hissettiklerini vurgulamışlardır. Bu bağlamda Didim'e yüklenen anlamlar, bu duygulara paralel olarak gelişse de tanımların aksine olumlu anlamlar ağırlıktadır.

Yerel halkın Didim'de düzenlenen bütün festivallerle ilgili düşüncelerine yönelik sonuçlar, tanıtım ve sosyalleşme üzerine olumlu etkileri olacağını düşünüldüğünü ortaya koymuştur. Ancak en eskisi yaklaşık 30 yıl önce yapılan Barış Festivali veya Yazarlar Festivali de dâhil olmak üzere olumsuz düşüncelerin ağırlıkta olması düşündürücü bir sonuçtur. Düzenlenen festivallerin, Didim'in değerlerini doğrudan yansıtmadığının güçlü bir şekilde düşünülmesi ve yerel halkın kendilerini süreçlerin dışında hissetmesi bu bağlamda çözüm üretilmesi gereken sorunlar olarak değerlendirilmiştir.

Bu araştırmanın temel çıkış noktası olan Didim Vegan Festivali ile ilgili olarak yerel halkın düşüncelerine ilişkin sonuçlar, olumlu ve olumsuz bağlamda yansıtılmıştır. Diğer sonuçlara benzer şekilde olumsuz düşüncelerin ağırlıkta olması, her bir unsurun üzerinde durulmasını gerekli kılmaktadır. Özellikle, yerel halkın benimsemediği, Didim'in gündelik yaşam pratikleri ve kültürel yapısı ile uyumlu olmayan bir festivalin uzun vadede amaçlarını gerçekleştirmesi olağan görünmemektedir. Türkiye'nin her yerinden göç alan Didim'de (Toker, 2019), ancak farklı kültürel alt yapıya sahip insanların da benimseyeceği değerleri yansıtan uygulamalar hayata geçirilirse bir kimlik inşasından söz etmek mümkün olacaktır. Tekeli'nin (1990) belirttiği gibi kent kimliği oluşumunda güzel tasarımılanmış bir mimari çevre, doğayla kurulan başarılı bir ilişki biçimi kadar etkinliklerin çekiciliği ve insanların birbiriyle kurdukları ilişkilerin niteliği de etkili olacaktır. Buradaki anahtar nokta, bütüncül ve kapsayıcı planlamalarla kent toplumunun her kesimini içine alan etkinliklerin düzenlenmesidir. Derrett (2009) bu durumu, düzenlenen/düzenlenecek bir festivalin, ev sahibi topluluğa dayatılmak yerine o toplumun içinden ortaya çıkması durumunda, etkinliğin toplum tarafından kabulünün de o nispette büyük olacağı şeklinde yorumlamıştır.

Vegan dostu kent olmanın anlamına ilişkin sonuçlar, bireylerin vegan yaşam felsefesi ile bilgi sahibi olduğunu göstermiştir. Kentte sürdürülecek gündelik yaşamın, mevcut durumda sürdürülen gündelik yaşam ile aynı olamayacağını altı sıklıkla çizilmiştir. Ayrıca sadece birkaç restoranda sınırlı vegan gıdalarının sunulmasının yeterli olmayacağını ve veganların her türlü yaşamsal gereksinimlerine yanıt verecek uygulamaların yapılmasının gereği ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra yalnızca hayvansal gıda tüketmemek değil, hayvanları sömüren her türlü uygulamaya karşı olmak, kent yaşamını buna göre tasarlamak, her türlü yaşam tarzına saygı gösterme gerekliliğinin vurgulanması vegan dostu kent olmanın ne demek olduğuna ilişkin farkındalığın yüksek olduğunu göstermiştir. Bütün bunlar sıralandıktan sonra en çarpıcı olan sonuç, vegan dostu olarak tarif edilen bu kentin "Didim olmayan bir yer" olarak belirtilmesidir.

"Vegan dostu kent" kimliğine yüklenen anlamlara ilişkin sonuçlar da olumlu ve olumsuz çerçevede ortaya çıkmıştır. Burada da vegan dostu olmanın, Didim'in değerleriyle, gündelik yaşamıyla, kültürel yapısıyla uyumsuz olduğu ve Didim'i "vegan dostu kent" sıfatıyla anmanın indirgemeci bir yaklaşım olduğu gerekçesiyle olumsuz anlamlar yüklenmiştir. "Didim bundan çok daha fazlası" benzeri ifadelerle katılımcılar sıklıkla başvurmuştur. Sağlıklı yaşam tarzının benimsenmesi için farkındalık yaratacağı, hoşgörü ortamını artıracığı ve tanıtım fırsatları yaratacağı gerekçesiyle olumlu anlamlar yüklenmiştir.

Vegan dostu kent olmak için vegan yaşam tarzına yönelik uygulamalara ilişkin sonuçlar, festival dışında bir uygulamanın olmadığı yönünde ağırlık kazanmıştır. Benzer şekilde vegan dostu kent kimliğinin sürdürülebilirlik uygulamalarının da yalnızca festival çalışmaları ile sınırlı olduğu belirlenmiştir. Yerel halkın, bu konuda güçlü bir şekilde olumsuz düşünce ve gözlemlere sahip olmasının üzerinde durulması gerekmektedir.

Son olarak, yerel halkın Didim'le özdeşleştirdiği ve kentin kimliklendirme çabalarında ön plana çıkması gerektiği düşünülen değerlere ilişkin sonuçları özellikle yerel yönetimlerin dikkate alması gerekmektedir. Didim'in temizliği tescilli olan havası (Verdioğlu, 2016), Didim'in kent kimliği inşasında temel bir unsur olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları, Didim'e göçlerin bir sebebi olarak ortaya çıkan (Toker, 2019), Didim'in iklimi ve temiz havasının kent kimliği inşasında da güçlü bir unsur olarak kullanılabileceğini göstermiştir. Yaz-kış güneşli gün sayısı ve oksijen oranı oldukça yüksek olan Didim'in öncelikli tercih edilir bir turizm kenti kimliğine ulaşması için yerel halkın benimsediği değerlerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Didim, Türkiye'nin her bölgesinden gelen bireylerin ve toplumsal grupların bir arada yaşadığı bir yer olması nedeniyle çok temel bir ifadeyle "Türkiye'nin mozaiki" benzetmesini hak eden bir bölgedir. Sınırları içerisinde yaşanan kültürel çeşitlilik, Didim'i adeta "sosyolojik bir laboratuvara" dönüştürmüştür. Didim, 100 yıldır aldığı göçlerle farklı dil, din, etnik köken, yaşayış, anlayış, kısacası; çok sayıda farklı kültürel arka plana sahip insanların bir arada ve birbirine uyumlanma süreci yaşadığı bir bölgedir (Toker & Kozak, 2020). Bu çerçeveden bakıldığında, araştırmanın sonuçları yerel halkın kent kimliği inşasındaki önemini gözler önüne sermiştir. Sonuçlar genel anlamda değerlendirildiğinde Didim Vegfest'in kentin tanıtımı için bir alternatif olarak görüldüğü ancak bir kent kimliği unsuru olarak değerlendirilmediği anlaşılmıştır. Mekâna ilişkin kimliğin, bireyler tarafından algılanan, benzersizliği veya aynılığı betimleyen sosyal ve fiziksel özellikler olduğu düşünüldüğünde, o kentte yaşayan bireylerin kente yükledikleri anlamları dikkate almanın önemi de ortaya çıkacaktır. Şehircilik Şûrası Raporu'na göre (2017), kent kimliğini oluşturan en temel öge insandır. Kentteki beşerî tüm yapılar, aktiviteler ve unsurlar, kentte yaşayan insanlara veya insanları temsil eden kamu kurum ve kuruluşlarına aittir. Kentte insanı dışlayan planlama yaklaşımları, kentin kimliğini oluşturan insan unsurunun planlara gerektiği şekilde yansıtılmamasına neden olmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın verileri, içinde bulunulan salgın dönemine bağlı koşulların zorlayıcılığı nedeniyle çevrimiçi soru formundan faydalanılarak toplanmıştır. Sosyal araştırmalarda, derinlemesine görüşmeler yapmanın veri zenginliğini artırdığı tartışmasız bir gerçektir. Araştırmanın metodolojik sınırlılığını oluşturan bu durum, gelecek araştırmalar için bir fikir sağlamaktadır. Toplumsal olarak üretilen kent kimliğinin araştırılması sürecinde yüz yüze

yürütülen saha araştırmaları kuşkusuz ki daha derinlikli sonuçlar ortaya koyacaktır. Diğer yandan Didim kent kültürünün çok önemli aktörleri olan yerleşik yabancıların araştırma kapsamına dahil edilmesi kent kimliğinin bütüncül olarak nasıl algılandığı ve nasıl inşa edilmesi gerektiğini ortaya koyabilir.

Öneriler

Yerel sakinlerin zihnindeki Didim’le ilgili her bir unsur hassasiyetle incelendiğinde Didim’le ilişkili sorunların tespit edilmesi veya olumlu unsurların güçlendirilmesi açısından, araştırmanın sonuçları karar alıcı ve uygulayıcılara bir rehber niteliğindedir. Didim’in ikliminden faydalanılarak, sağlık turizmi alanındaki girişimlerin dikkate alınması ve Didim’in turizm potansiyelinin doğru bir şekilde değerlendirilmesi açısından da dikkate değer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Didim’in markalaşması adına geçmiş dönemlerde yürütülen çalışmaların referans alınarak kent kimliğine ilişkin stratejik bir planlamanın yapılmasının önemi gözler önüne serilmiştir. Bu noktada Tekeli’nin (2008) güçlü kimliği olmayan bir kentin markalaşma çabalarının başarıya ulaşamayacağı tespiti oldukça dikkate değerdir. Tarihi, kültürel, doğal vb. birçok değere sahip olan ve turizm gelişiminden daha fazla pay alması gereken Didim’in kent kimliği inşa edilirken daha kapsayıcı ve herkesi içine alan bir düşünce tarzının geliştirilmesi, kentin sıralanan değerlerinin tanınırlığı ve sürdürülebilirliği açısından da önem taşımaktadır. Kent gelişimine ve kimliğine ilişkin stratejik bir planlamanın yapılması için, kent kimliğinin oluşmasında önemli rolleri olan yerel yönetimlere hayati görevler düşmektedir. Ünlü’nün (2017) belirttiği gibi yaşadığı kent ile herhangi bir şekilde bağ kuramayan insanların o kente ve kentte olan bitene sahip çıkmaya hevesli olmayacağı açıktır. Kent halkının kişisel tarihinde ve kentsel bellekte kökleri olan bu bağ, yaşanılan yere sahip çıkmak için en önemli bir gerektir. Sözü kısası, Topçu’nun (2011) ifade ettiği gibi bir kentin kimliği; doğal ve yapay çevre elemanları; bu elemanların mekânsal öğeleri, kentin tarihi, mimarisi, sosyal yapısı, coğrafyası; kentin içinde yaşayan uygarlıkları, yerel gelenekleri, yaşam biçimi, kültürel değerleri; ilk yerleşimden bugüne geçirdiği evreleri, topografyası, bitki örtüsü, iklimi, jeopolitik konumu; kentte yaşayan insanları, deniz ve karayolu bağlantısı, başka kültürlerle olan açıklığı veya kapalılığı, ekonomik yapısı, barındırdığı canlı türleri, geçirdiği işgaller ve savaşlar, depremler gibi sayılabilecek birçok unsurla ilgilidir. Kent kimliğinin inşasında ve tanınmasında, bu araştırmanın sonuçlarında da ortaya çıkan benzeri unsurların titizlikle değerlendirilmesi gerekir. Bu noktada, yerel yönetimin tüm kent halkının benimseyeceği ve kentin tarihsel kültürüyle ilgili etkinlikler düzenlemesinin önemi gözler önüne serilmektedir. Aksi taktirde uzun uğraşlar ve katlanılan maliyetlere rağmen, sürdürülebilir uygulamaların olması olanaksız görünmektedir.

KAYNAKÇA

- Adal, H. (2019). Didim is Now Turkey’s ‘First Municipality Without Animal Testing’. <https://m.bianet.org/english/local-goverment/216709-didim-is-now-turkey-s-first-municipality-without-animal-testing>
- Akman, O., & Gönenç Güler, E. (2021). Edirne Kırmızısı’nın Edirne iline kent kimliği kazandırmasındaki rolü. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 941-962. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.996317>
- Aliğaoğlu, A., & Mirioğlu, G. (2020). Urban identity of Balıkesir. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 42, 374-399.
- Aly, S. S. A. (2011). Modernization and regionalism: Approaches for sustainable revival of local urban identity. *Procedia Engineering*, 21, 503-512. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2011.11.2044>
- Arslan, E. (2021). *Turistik tüketimde kimlik inşasının rolü* [Doktora Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Âşık, A. (2018). Arzu Turan. N. Kozak (Ed), *Türkiye Turizmi Sözlü Tarih Araştırması görüşme metinleri cilt III*. (ss. 3-25). Yıkılmazlar Basın Yayın.
- Bean, G. E. (1966). *Aegean Turkey: an archaeological guide*. F. A. Praeger.
- Belge, R. (2018). Denizli kent kimliğini oluşturan coğrafi öğeler. *Ege Coğrafya Dergisi*, 27(2), 167-181.
- Bennett, A., Taylor, J., & Woodward, I. (2014). *The festivalization of culture*. Ashgate.
- Bilgin, N. (2011). Sosyal düşüncede kent kimliği. *İdeal Kent*, 3, 20-47.
- Biröl, G. (2007). Bir kentin kimliği ve Kervansaray Otelі üzerine bir değerlendirme. *Arkitekt Dergisi*, 514, 46-54.
- Bowen, G. A. (2008). Naturalistic inquiry and the saturation concept: a research note. *Qualitative research*, 8(1), 137-152. <https://doi.org/10.1177/1468794107085301>
- Business Turkey Today (2020). Didim Municipality looks after its residents well since beginning of covid-19 crisis. <https://businessturkeytoday.com/didim-municipality-looks-after-its-residents-well-since-beginning-of-covid-19-crisis.html>
- Coutras, A. J. (2018). *Chaos and clairvoyance: Apollo in Asia Minor and in the Apocalypse*. [Asbury Theological Seminary]. <https://www.proquest.com>
- Crotty, M. (1998). *The foundations of social research: meaning and perspective in the research process*. Sage.
- Dağ, V., & Mansuroğlu, S. (2020). Turizm alanlarının kent kimliğine etkisi: Denizli kenti örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 589-604.

- Dark, G. (2016). Going vegan: An emerging lifestyle in the Turkish market. <https://www.dailysabah.com/life/2016/09/29/going-vegan-an-emerging-lifestyle-in-the-turkish-market>
- Demir, C. (2006). Kent kimliği geliştirme sürecinde mekânsal model tasarımı ve kent plancılarının rolü. *Planlama*, 3, 117-122.
- Derrett, R. (2009). Festivals, events and the destination. I. Yeoman, M. Robertson, J. Ali-Knight, S. Drummond & U. Beattie (Eds.) *Festival and event management* (pp. 32-50). Kidlington: Elsevier.
- Didim VegFest (2021). 2021 VegFest hakkındaki duyuru. <https://twitter.com/DidimVegFest/status/1398914397536411650>
- Erdinç, A. (2010). Antalya örneğinde kent kimliği. *Toplum ve Demokrasi*, 4 (8-9-10), 193-198.
- Etleç, K. (2021). Didim'de Dünya Vegan Günü kutlamaları yapıldı. <https://www.igfhaber.com/gundem/didem-de-dunya-vegan-gunu-kutlamalari-yapildi-179329>
- Fontenrose, J. E. (1966). *Didyma: Apollo's oracle, cult, and companions*. Univ of California Press.
- Gaskell, G. (2000). Individual and group interviewing. M. Bauer & G. Gaskell (Eds), *Qualitative researching with text, image and sound* (pp. 38-56). Sage.
- Geertz, C. (1973). Thick description: Toward an interpretive theory of culture. *The interpretation of cultures: Selected essays* (p. 3-30). New York: NY Basic.
- Göç, E. (2018). Arzu Turan. N. Kozak (Ed), *Türkiye Turizmi Sözlü Tarih Araştırması görüşme metinleri cilt III*. (ss. 82-98). Yıkılmazlar Basın Yayın.
- Guichard, C. L. (2005). *Travels and traversals in the Hellenistic oracular temples at Klaros and Didyma*, [Doctor of Philosophy, Columbia University]. <https://www.proquest.com>
- Güler, T., Şahnagil, S., & Güler S. (2016). Kent kimliğinin oluşturulmasında kültürel unsurların önemi: Balıkesir üzerine bir inceleme. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11, 58-104.
- Ilgar, E. (2008). *Kent kimliği ve kentsel değişimin kent kimliği boyutu: Eskişehir örneği*. [Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- İhlas Haber Ajansı (2020). Başkan Atabay açılıştta kurban kesilmesine müsaade etmedi. <https://www.haberturk.com/aydin-haberleri/79539781-baskan-atabay-acilista-kurban-kesilmesine-musaade-etmedi>
- Jaeger, K., & Mykletun, R. J. (2013). Festivals, identities, and belonging. *Event Management*, 17(3), 213-226.
- Kamacı, B. (2018). Arzu Turan. N. Kozak (Ed), *Türkiye Turizmi Sözlü Tarih Araştırması Görüşme Metinleri Cilt III*. (ss. 53-63). Yıkılmazlar Basın Yayın.
- Kamber, Ş., & Altın, F. (2020). Ordu şehri örneği üzerinden turistik obje-kent kimliği ilişkisi. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 5(10), 185-207.
- Kaypak, Ş. (2010). Antakya'nın kent kimliği açısından irdelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 373-392.
- Köylü, P. (2020). Kent kimliği ve kent kimliğini oluşturan etmenler. D. Çelik, K. Kayahan (Ed.), *Marka, kimlik, turizm ve Bartın kent kimliği çalıştay* içinde (ss. 11-20) Bartın: Bartın Üniversitesi.
- Kuckartz, U. (2014). *Qualitative text analysis: A guide to methods, practice and using software*. Los Angeles, CA: Sage.
- Kuckartz, U., & Radiker, S. (2019). *Analyzing qualitative data with MAXQDA: Text, audio, and video*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-15671-8>.
- Kuzel, A. J. (1992). Sampling in qualitative inquiry. B. F. Crabtree & W. L. Miller (Eds.), *Doing qualitative research* (pp. 31-44). Sage.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Lopez, C. (2016). Barcelona abre el camino a las ciudades 'Veg Friendly'. https://www.eldiario.es/caballodenietzsche/barcelona-primer-ciudades-veg-friendly_132_4089898.html
- Manisa, K. (2002). *Turizm ve mimarlık penceresinden Alanya kent kimliği*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi Matbaası.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 250-260. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.52.2.250>.
- Oğan, O., & Yasak, Ü. (2020). Küreselleşme bağlamında mekânsal kent kimliği ve markalaşmanın kent turizmüne etkisi. *Türk Coğrafya Dergisi*, (74), 97-105.
- Oktay, D. (2002). The quest for urban identity in the changing context of the city. *Cities*, 19(4), 261-271.
- Özden, E. (2021). Didim'de havai fişek atılması yasaklandı. <http://didimgercek.net/2021/05/18/didimde-havai-fisek-atilmasi-yasaklandi/>
- Özkaynak, M., & Başar, M. E. (2021). Akarsu kıyı yerleşimlerinde kent kimliğinin sürdürülebilirliği: Amasya ve Kastamonu kentleri örneği. *Artium*, 9(1), 28-35. <https://doi.org/10.51664/artium.776456>

- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev: M. Bütün ve S. Beşir Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Polat, S., Polat, Aktaş, S., & Halis, M. (2012). Kent kimliği kapsamında festivallerin değerlendirilmesi: Uluslararası Altın Safran Film Festivali örneği. *Turizm Araştırmaları Dergisi*, (2), 1, 69-85.
- Selçuk, Ö. (2018). Arzu Turan. N. Kozak (Ed), *Türkiye Turizmi Sözlü Tarih Araştırması görüşme metinleri cilt III*. (ss. 182-191). Yıkılmazlar Basın Yayın.
- Sezen, I., & Akpınar Külekçi, E. (2020). Kentsel kimlik bileşenleri ve kış turizmi ilişkisi: Erzurum kenti örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (4), 1799-1810.
- Sezik, M. (2016). Kent kimliğinin korunması ve kentsel gelişimin sağlanması bağlamında yerel yönetimin önemi: Adıyaman örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 43-56.
- Smith, W. (Ed.). (1868). *Dictionary of Greek and Roman geography* (Vol. 2). James Walton.
- Şehircilik Şurası Komisyon Raporları. (2017). <https://sehirciliksurasi.csb.gov.tr/sehircilik-s-rasi-komisyon-raporlari-i-85496>
- Tandoğan, R. (2018). Kent kimliği ve Turizmit projesi. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(2), 433-443.
- Tatlıdil, E. (2009). Kent ve kentli kimliği; İzmir örneği. *Ege Akademik Bakış*, 9(1), 319-336.
- Tayanç, M. (2021). Kent kimliğinin inşasında bir geleneksel oyun: Sıra Gecesi. *Niğantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(9) 36-45.
- Tekeli, İ. (1990). Bir kentin kimliği üzerine düşünceler, Prof. Dr. Mübeccel Kıray'a armağan. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1-2), 251-259.
- Tekeli, İ. (2008). Bir kentin kimliği ve marka olması konusunda nasıl düşünülebilir?. *Kent – Müze – Tarih Söyleşileri Dizisi – 5*, Antalya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- The Vegan and Vegetarian Association of Turkey (2017). Great Interest in the Didim VegFest 2017. <http://haberler.tvd.org.tr/2017/05/15/great-interest-in-the-didim-vegfest-2017/>
- Toker, A. (2018). İkinci Hayatların Kenti: Didim. N. Kozak (Ed.), *Dünden bugüne Türkiye’de turizm kurumlar, kuruluşlar, turizm bölgeleri ve meslekler içinde* (ss. 119-155). Yıkılmazlar Basın Yayın.
- Toker, A. (2019). *Tarihsel süreçte Didim’de yaşanan göçlerin yarattığı değişimin turizm ekseninde incelenmesi* [Doktora Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Toker, A., ve Kozak, N. (2020). The role of tourism related migrations on sociocultural change: The case of Didyma. *Advances in Hospitality and Tourism Research (AHTR)*, 8(2), 393-418.
- Topçu, K. (2011). Kent kimliği üzerine bir araştırma: Konya örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 1048-1072.
- Türk, A., & Seydioğulları, H. S. (2018). Kent kimliğinin kent meydanlarına yansması: Alanya İskele-Rıhtım Bölgesi örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 9(Ek Sayı 1), 205-215. <https://doi.org/10.29048/makufebed.399788>
- Ünlü, T. S. (2017). Kent kimliğinin oluşumunda kentsel bellek ve kentsel mekan ilişkisi: Mersin örneği. *Planlama*, 27(1), 75-93. <https://doi.org/10.14744/planlama.2017.06078>
- Vegan Derneği Türkiye (2019). Our call to action for the municipality of Didim. <https://www.facebook.com/tvd.org.tr/posts/our-call-to-action-for-the-municipality-of-didim-it-is-very-important-for-us-that/2157762980939524/>
- Verbi Software. (2019). *MAXQDA 2020 [computer software]*. Berlin, Germany: VERBI Software.
- Verdioğlu, E. (2016). Didim’in havasının temizliği tescillendi. <https://www.aydindenge.com.tr/guncel/31/10/2016/didimin-havasinin-temizligi-tescillendi>, 05 Kasım 2021.
- Yapar, C., Tanrısever, C., & Koç, D. E. (2017, Nisan 20-22). *Tarihi kent imajının korunmasında kentsel tasarım ve turizm ilişkisi* [Sözlü Bildiri]. 3. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Sempozyumu, Bişkek.
- Yıldırım, H. (2018). Arzu Turan. N. Kozak (Ed), *Türkiye Turizmi Sözlü Tarih Araştırması görüşme metinleri cilt III*. (ss. 116-136). Yıkılmazlar Basın Yayın.
- Yılmaz, O. K. (2019). *Kent kimliği bağlamında Antandros Antik Kenti’nin Altınoluk’a yansıyan izleri* [Sözlü Bildiri]. 1st İstanbul International Geography Congress, Türkiye.
- Yılmaz, S. (2019). Hediyelik seramik objeler ve kent kimliği üzerine bir değerlendirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (Özel Sayı), 163-182.
- Zorlu, T., Aydın, E., & Engin, E. (2010). Kent kimliği: Tanjant ve Karadeniz sahil yollarının Trabzon kent kimliğine etkileri. *Mimarlık Dergisi*, 252.

ÇALIŞMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Anadolu Üniversitesi

Etik değerlendirme kararının tarihi: 05 Ekim 2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 179190

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

1.yazarın araştırmaya katkı oranı %100

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı bulunmamaktadır. Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

TEŞEKKÜR

Araştırma verilerinin toplanması sürecinde, olağanüstü desteğini hiç eksik etmeyen Ege İdea Dergi Editörü Sayın Umut KAŞAN'a ve araştırmaya yakın ilgi gösteren Didim halkına çok teşekkür ediyorum.